

Варто звернути увагу й на те, що молоді люди не мають достатнього досвіду у вирішенні певних питань або й навіть надати повноцінну інформацію “групам ризику”. Тому ефективніше залучити осіб, що постраждали від торгівлі людьми і мають позитивний досвід виходу з даної ситуації.

Отже, фахівці в територіальних громадах повинні проводити соціальну профілактику молоді з використанням методу “Рівний – рівному”, який широко розповсюджений у просвітницькій роботі, сутність якого полягає у наданні та поширенні достовірної інформації шляхом довірливого спілкування серед даної вікової категорії у межах неформальної комунікації.

Список використаних джерел

1. Безносок О. О. Використання методу «Рівний - рівному» у роботі соціального педагога / О. О. Безносок. // Вісник Черкаського ун-ту. – 2011. – Вип. 203. – Ч. I. – Серія «Педагогічні науки», – С. 20-23.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: монографія у 2 кн. / І. Д. Бех. – Київ: Либідь, 2003. – Кн. I: Особистісно орієнтований підхід: теоретико - технологічні засади. – 280 с.
3. Оржеховська В. М. Перевентивна педагогіка: навч. посібник/ В. М. Оржеховська, О. І. Пилипенко. – Черкаси: Вид. Чабаненко Ю., 2007. – 282 с.

Науковий керівник: доктор філософських наук, доцент О. Г. Коломієць

Карауланова К. В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ФОРМИ ТА МЕТОДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ

Актуальність теми дослідження. В Україні загострюються проблеми людей похилого віку як вразливої категорії населення: спостерігається зниження рівня пенсійного забезпечення у зв'язку з інфляцією, зміни у трудовій діяльності, соціальному статусі, соціально-побутових умовах проживання та ін.

З розвитком соціальної сфери набувають актуальності проблеми підтримки людей похилого віку, пошук нових підходів до надання соціальних послуг цій категорії населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Процеси старіння як міждисциплінарний феномен досліджуються філософами, соціологами, психологами, біологами, медиками.

Особливості соціальної роботи з людьми похилого віку вивчали І. Зверева, Л. Шайдукова, Л. Тюття, В. Шахрай, Н. Шевчук, Є. Холостова та ін. А. Капською, М. Лукашевичем, Л. Овчаровою, Т. Семигіною та ін. досліджені напрями та завдання соціальної роботи з людьми похилого віку. Н. Басовим, Х. Порсевою, В. Фокінім, Н. Шмельовою та ін. розроблені технології соціальної, соціально-психологічної та соціально-педагогічної допомоги таким людям. Особливості навчання волонтерів для роботи з цією категорією розкриті у працях І. Артеменко.

Проте недостатньо вивченими залишаються форми і методи соціальної роботи з людьми похилого віку.

Мета дослідження: аналіз особливостей форм та методів соціальної роботи з людьми похилого віку.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Важливими напрямом реалізації соціальної політики України щодо людей похилого віку є сфера розвитку соціальних послуг. Соціальна робота з людьми похилого віку на сучасному етапі здійснюється з урахуванням положень Стратегії державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року, яка сприяє створенню умов для здорового старіння й активного довголіття. Стратегія передбачає підтримку людей похилого віку, їх інтеграцію у суспільство, захист їх прав, підвищення якості життя.

Стратегічне завдання соціальної політики та соціальної роботи в Україні стосовно людей похилого віку є не тільки поліпшення матеріального становища, а й створення умов для

самореалізації та активної участі їх у суспільному житті, збільшення тривалості соціальної активності людей похилого віку.

Соціальні послуги людям похилого віку надаються у стаціонарних соціальних закладах або за місцем проживання у закладах та установах денного перебування або територіальних центрах соціального обслуговування, центрах медико-соціальної реабілітації, центрах соціального захисту населення, кризових центрах. З метою оптимізації надання соціальних послуг використовують трьохступінчасту модель їх планування, яка включає оцінку потреб, розподіл та індивідуальний підхід до кожного клієнта [1].

Проте держава сьогодні не в змозі у повному обсязі задовольнити потреби людей похилого віку.

Вивчення проблем та потреб людей похилого віку є підґрунтям пошуку сучасних ефективних форм і методів соціальної роботи з ними. Акцент робиться на особистісні інтереси та прагнення, бажання людей похилого віку реалізовувати свій особистісний та творчий потенціал.

І. В. Мещан [2] об'єднує традиційні методи соціальної роботи з людьми похилого віку у наступні групи:

- 1) методи, спрямовані на матеріальне забезпечення людей похилого віку (пенсії, грошові допомоги);
- 2) методи забезпечення та підтримки матеріального становища людей похилого віку продуктами харчування, медикаментами, паливом, засобами гігієни тощо;
- 3) методи консультування;
- 4) методи організації культурного дозвілля.

Серед інноваційних напрямів, форм та методів соціальної роботи з людьми похилого віку дослідник виділяє: 1) соціально-психологічне консультування й тренінг; 2) надання культурно-освітніх послуг («Університет третього віку»); 3) соціальна робота в громаді (створення груп взаємодопомоги на рівні громади) [3].

З метою розвитку здатності адекватного самосприйняття та прийняття інших людей, оптимальної побудови міжособистісних стосунків для людей похилого віку можуть застосовуватись різні види консультування: сімейне, індивідуальне, професійне. Для розвитку і корекції емоційної, комунікативної сфери, розширення кола спілкування, розвитку навичок вербального спілкування у соціальній роботі з людьми похилого віку використовують соціально-психологічні тренінги.

Інноваційною соціально-педагогічною послугою, яка реалізується центрами соціального обслуговування є "Університет третього віку". Послуга надається згідно з Методичними рекомендаціями щодо організації соціально-педагогічної послуги "Університет третього віку" у територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) (Наказ Міністерства соціальної політики України від 25.08.2011 N 326).

Серед методів навчання дорослих, які застосовуються в університеті виділені: мозковий штурм, вивчення випадків, дебати/дискусії, індивідуальні вправи, навчання в парах, розповіді історій, розв'язання проблеми, практичне оволодіння навичками, конференція, гра, демонстрація/показ.

Як зазначає Н. Б. Павлишина [4], також ефективними формами соціальної роботи з людьми похилого віку є: служба соціального патронажу самотніх осіб на дому, санаторій на дому, школа безпеки для літніх людей та рекреаційна діяльність.

Широкий спектр інноваційних форм і методів представляє ще один з напрямів соціальної роботи з людьми похилого віку – соціальна робота в громаді, яка спрямована на координацію дій, стимулювання та розвиток ініціатив та здатностей людей похилого віку до самоорганізації у розв'язанні власних проблем та потреб. Враховуючи, що в Україні сьогодні немає громадянських об'єднань людей похилого віку, які б забезпечували їм самим можливість виступати організованою силою та впливати на розробку і реалізацію програм та стратегій, що безпосередньо стосуються їхніх інтересів, цей напрям соціальної роботи з людьми похилого віку є досить актуальним.

Серед методів такої діяльності можна виділити: організація груп самопомоги; використання професійного досвіду та знань людей похилого віку у вигляді консультування, залучення їх до волонтерської діяльності.

Отже, залучення людей похилого віку до волонтерства на користь громаді (допомога літнім людям, сусідам, знайомим учасників проекту, робота з дітьми) дозволяє об'єднувати потенціали різних вікових груп, об'єднує покоління.

Висновки. Ефективними формами та методами соціальної роботи з людьми похилого віку щодо задоволення їх потреб є: соціально-психологічне індивідуальне консультування, тренінг як метод групової роботи; надання культурно-освітніх послуг в «Університеті третього віку»; соціальна робота в громаді (створення груп взаємодопомоги на рівні громади, волонтерська діяльність людей похилого віку).

Список використаних джерел

1. Порсева Х. О. Характеристика основних програм соціально-психологічної допомоги людям похилого віку у вирішенні їх особистісних проблем. Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія. Івано-Франківськ: Плай, 2003. Вип.8. Ч. 2. С. 91–101.

2. Мещан І. В. Емоційні проблеми людей похилого віку як предмет соціальної роботи: регіональний аспект. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. – 2017. – Вип. 73. – С. 90-99. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/staptp_2017_73_10.

3. Савельчук І. Б. Інноваційні методи соціальної роботи з людьми похилого віку: специфіка та особливості впровадження. Молодий вчений. 2015. № 2(4). С. 95-98. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2\(4\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2015_2(4)_26).

4. Павлишина Н.Б. Зміст професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з людьми похилого віку. Молодий вчений. 2017. № 6. С. 275-279. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_6_64

Науковий керівник: доктор філософських наук, доцент Коломієць О.Г.

Кирилова К.О.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ МОЛОДІ ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Актуальність проблеми. З розвитком комп'ютерних технологій, розширення мережі Інтернет, виникло таке явище як інтернет-залежність. Сьогодні це явище досить поширене в молодіжному середовищі.

Інтернет-залежність – це одна з форм адиктивної поведінки людини, яка не менш небезпечна, ніж наркотична залежність.

Згідно з дослідженням Київського міжнародного інституту соціології, майже 20 років тому доступ до інтернету мав лише 1% українців. На початку 2016 року 52% населення мали вдома інтернет, ще 7% планували приєднатися до мережі у найближчі місяці. При цьому сьогодні для багатьох глобальна мережа частково замінює телефон та телевізор. Серед жителів України віком 18-35 років кількість користувачів глобальної мережі сягнула 91%, що свідчить про загострення проблеми інтернет-залежності.

З появою смартфонів час перебування молоді в інтернеті збільшився, а отже виникає необхідність дослідити рівень поширення інтернет-залежності серед молоді.

Ступень дослідженості. Проблема інтернет-залежності серед молоді почала привертати увагу дослідників на початку ХХІ ст. Нею займалися такі зарубіжні та вітчизняні дослідники як А. Голдберг, А. Хол, М. Шоттон, А. Ваганов, А. Жічкіна, В. Лоскутова, А. Мінаков, А. Ракитов, А. Церковний та ін. Американська психіатр К. Янг виділила види інтернет-залежності та розробила її модель.

Сучасні дослідники зауважують, що глобальна комп'ютеризація приватного життя є хворобою ХХІ ст.

В Україні рівні інтернет-залежності досліджували Т. Больбот, Т. Вакуліч, Т. Карабін, В. Посохова, Л. Юр'єва та ін. Водночас дослідження інтернет-адикції здійснювалося недостатньо, що дає підстави для продовження досліджень цієї проблеми.